

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

19. Quòd Patres Ecclesiæ nonnulla etiam picto & florenti stylo scripserint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Quod Sacri Auctores sint etiam maxime eloquentes.

CAPVT XVIII.

Sed non habent sacri Oratores arcana semota dictionis, (hoc enim vnum obijcitur) verius dixeris, non habent ineptias, eloquentes esse falso negaueris. Semper enim magni feci D. Augustini, vt sincerum in omnibus, sic in ea re sagax, & prudens iudicium: Vbi (inquit) eos intelligo, non solum, nihil eis sapientius, verum etiam nihil eloquentius mihi videri potest. Et audeo dicere omnes, qui recte loquuntur, simul intelligere, non eos aliter loqui debuisse: sicut enim est quedam eloquentia, quae magis aetatem iuuenilem decet, est quae personalem, nec iam dicenda est eloquentia, si personae non congruat eloquentia; Ita est quedam, quae viros summa auctoritate dignissimos, planeque diuinos decet. Hac illi locuti sunt, nec ipsos decet alia, nec alios ipsa: Iphis enim congruit, alios autem quanto videtur humilior, tanto altius non ventositate, sed soliditate transcendit.

(Addit)

Possem quidem, si vacaret, omnes virtutes, & ornamenta eloquentiae, de quibus instatur isti; qui linguam suam nostrorum auctorum linguae, non magnitudine, sed rumore praepouunt, ostendere in istorum literis sacris, quos nobis erudiendis, & ab hoc saeculo praepouo, in beatum saeculum transferendis prouidentia diuina prouidit. Sed non ipsa me plus, quam dici potest in illa eloquentia delectant, quae sunt his viris cum oratoribus gentili-um, Poetisve communia. Illud magis admittor, & stupeo, quod ista nostra eloquentia ita vti sunt, per alteram quandam eloquentiam suam, vt nec eis deceret, nec emineret in eis: quia eam, nec improbari ab illis, nec ostentari oportebat, quorum alterum fieret, si vitaretur, alterum putari posset, si facile agnosceretur.

Hac ille vir sapientissimus, quae postquam subiecit, latissime probat exemplis, affert enim prolixos aliquot locos ex D. Pauli epistolis, & Amos prophetia, in quibus cola, commata, periodos, figuras, notat accuratius, quam illius Rhetor in Demosthene, aut Cice-

rone. Ad summum concludit sacrorum auctorum sapientiam, tanquam inseparabilem famulam, non vocatam, sequi eloquentiam.

Quod Patres Ecclesiae nonnulla etiam piclo, & florenti stylo scripserint.

CAPVT XIX.

Nimaduerrere est etiam, plerumque in sanctorum Patrum scriptis, nonnulla tam dulcibus renidere flosculis elegantiarum, tanta styli suauitate delibuta, tam concinnè, tamque affabre facta, vt cum Rhetorum praestantissimis venire in palmae contentionem possint. Luber ex omni genere hic aliquot exempla delibare, quibus hunc librum feliciorebus auspicijs claudere, atque obsignare possum. Incipiam à Nazianzeno, ecquis amabo, fuit artifex Epidictici generis peritior? Vide vt in oratione de sancto Paschate, vt ver describit ex aduinctis.

De ῥητορῶν, &c.

Qua latine hic reddam, quia prolixiora sunt.

Regina (inquit) tempestatum pompas ducit Regi dierum, & pulcherrimo, eodemque iucundissimo stipat veluti satellitio. Nunc caelum renidet purius, nunc sol altior, & auro similior, nunc orbis Lunae pulchrior splendet, atque illibati stellarum chori clarius enitescunt.

Nunc littoribus conciliantur fluctus, Soli nubes, aëri venti terra plantis, plantae oculis. Nunc fontes manant liquidius, & hibernis compagibus expediti, largius amnes fluunt, prata collucent floribus, turgent gemmis arbores, detroni nitent herbarum tori, & per virentes agros agri lasciuunt. Iam naues, vt plurimum pijs refertae vectoribus, cum celeamate soluant è littore, & alas velorum explicant: mox leni cursu fluentibus assultant delphini, & suauissime quidem anhelantes tranquillo mari fidi comites nautas deducunt.

Lætus autem agricola serenum intructur cœlum, & aratum reficit, frugum largitorem Deum appellans, tum strenue boues aratores

Yyyy 3. cogit

D. Aug. lib. 4. de doct. triua. hri. sua. ca. 6.

Auctores sacra eloquentia longe a huius superat.

Ver. Eccles. si cumo Rhetorib. decertans.

Ver. regina tempestatum.

Δελφ. καὶ ἐπιμυτι πλωτῆρες.

Ver. uile agricolis.

Cogit sub iuga, & dulces imprimit sulcos, totus iam spe delibutus. At Vpithones cum bubulcis concinnant fistulas, & pastorale carmen acci-
nunt, nunc per gramen abiecti, nunc umbrosis rupibus insidentis v&is suauitate mulcentur.

Ex altera parte olisores plantas excolunt, aucupes calamos instruant, designant ramos ad aucupium, & plumas auium, ad insidias elegantis artificio contextunt. Piscatores profundum scrutantur, purgant retia, petrisque marinis insident.

Interim apis laboriosa explicatis pinnulis discedit ex alucatis, sapi&it&e datura specum&e, & i& prata peruolat, iam flores pabulatur, & castra cerea concinnius elaborat, contextis veluti dispartibus ac sexangulis fistulis, rectos quoq; vicos, & alteros angiportus mirabiliter implicans, vt operi firmitatem, & elegantia conciliet. Deinde mel in apothecis recondit; arat quippe, & laborat suo hospiti grat& animalculum, eiq; feriato fructum affert periucundum.

Quis non videt hanc orationem delicatissimis floribus aspersam? nam & omnia ferme v&ris adiuncta accurat&e collegit, egregie miscuit, summa suauitate temperauit.

Imitatus est hanc descriptionem S. Cyillus 9. λόγων ἱερτικῶν p. 95. in fine.

Arguta breuitas D. Greg. Nazianzeni in descriptione Cicadae, Araneorum,

S. BASILIVS IN NATVRA QVOQVE FORMICA disquirenda egregie lufit.

Necminus, elegans, & subtilis Basilus in descriptione Formicae.

CAPVT XXI.

Οὐκοῦν ὁ περὶ τῶν δέντρων εἰρησὶν καὶ τελεφεῖναι μεγαλαυχέμεθα, τὸ σμικρότατον ἢ προφανομένον ὅπως ἔχει φύτιος ἐπιβλεψάτω. καὶ τίς ἢ τὸ μύμηκα φύτιος, ἀπᾶτω. εἰ πνεῦμα καὶ αἰσθητικὸν αὐτῷ ἢ ζῷον. εἰ ὅσῳ τὸ σῶμα διεκλήθη ἢ νεύροις σιωδῆται μοις τὰς ἀρμονίας τετόνωται. εἰ καὶ περιβολὴ καὶ ἀδέναν ἢ τῶν νεύρων περικρατεῖται φύσις. εἰ τοῖς νεύροις ἀσπιδόλοις ἐκ τῶν βρέγματων ἐπὶ τὸ οὖρον ὁ μυελὸς συμπαταίνεται, εἰ τῆ περιχῆ ἢ νεφρῶδες ὑμέναιον, τίς κινεμένος μέλεος τὴν ὀρμητικὴν ἐπέδωσι δύναμιν. εἰ ἐστὶν ἐν αὐτῷ τὸ ἥπαρ, καὶ τὸ χοληδόχον ἀγγεῖον ἐπὶ τῷ ἥπατι.

Eundem quoque sapiunt stylum, quae habet de Pauone oratione 34.

CAPVT XX.

Ποθεν τοῦ αἵματος ἀλαξίων ὄρνις καὶ Μηδικὸς οὐλοφιλοκαλῶ καὶ φιλοπυμῶ, τὰ ἀσθένια ἰάσασ, καὶ τοῖσι κυκλόδεξις περιήσασ, τὸ χρυσαυ, ἐς, καὶ ἰσοσε. ὅν διαζέσει τὸ κάλλος τοῖς ἑρασταῖς καὶ ἑσᾶν ἑσᾶν βαδίσματα.

Qui fit vt arrogas ille, & medicus Pano, elegantia, gloriamq; adeo affectet, elata ceruice, stellaris aureis stellatis, in orbem circumductis, corporis sui pulchritudine amatis, cum superbo quodam incessu, velut in theatro spectand& proponit & de cicada, πρὸ οὐραυ ἐπέη, τὴν ἐπισηβος μαγάδα, καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀδένων ἀσπιδόματα καὶ περιήσασματα, ὅταν ἡλίας κινεῖται, τὰ μύμηκα ἑσᾶν μύμηκα, ἑσᾶν; Quis lyram cicadae in pectore dedit & c&us illos, atq; garritus quos c& meridiani solis aestu ad musicam excit&us, in arbor& ramis fundunt. Sunt plane ista calamistrata, maxime in Graeco πύρον χρυσαυγές, καὶ χρυσαυρον, καὶ διαζέσει τὸ κάλλος.

Item de Araneis in eadem oratione. Αἱ δὲ διαζέσει αὐτῶν καὶ ἀνεῖον σχεῖν τὴν ναμῶτων, πολυειδοῖς διατεταμένων, πολυπύκνους τοῖς ἰσοῖς ζευφάνισι, καὶ c&etera.

ἡ ἰσοῖς ἀποκλίπει. διρακίονι ἰξυῖος καλ. οἰκοδομῆ. ἄρμ.

Cicada